

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(3)

2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 356 sahifa,
9-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek bolalar folklorining etnopsixologik jihatlarini o'rganishning ahamiyati.....	10
<i>Alimbayeva Shaxlo Tursunovna</i>	
The Convergence of Educational Paradigms: Policy Borrowing, Adaptability, and Institutional Reform in Uzbekistan's Modern School System	15
<i>Lola Rakhmonovna Djurakulova, Karina Eduardovna Bushevskaya</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida valeologik kompetensiyalarni rivojlantirish	21
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li, Mamatqulov Davronbek Abdig'apparovich</i>	
Autizm spektridagi buzilishlarga ega bolalar rivojlanishida STEAM ta'lim texnologiyasining pedagogik ahamiyati.....	25
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Zuhra Adizovna</i>	
Ozodlikdan mahrum qilingan shaxsning jazoni ijro etish muassasasidagi moslashuvining psixologik xususiyatlari	30
<i>Saydullayeva Muxabbat Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati.....	33
<i>Shodiyeva Gulruh Xayrullayevna, Ergasheva Farog'at</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gamifikatsion topshiriqlar asosida divergent fikrlashni shakllantirishning didaktik mexanizmlari.....	37
<i>Jalilov Muhammadali Abdumutalibovich, Saloydiov Sevaraxon Mahammadsharif qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirish	41
<i>Sayfiddinova Muxlisa Sayfiddinova</i>	
Harbiy xizmatchilar oilalarida inqirozlarni profilaktika qilishda ijtimoiy-psixologik xizmatlarning o'rni	45
<i>Sh. S. Kurbanova</i>	
Yosh onalarning pedagogik kompetensiyalariga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	49
<i>Yuldasheva Zulayxo Sadullayevna</i>	
Роль нарративно-экспозиционной терапии при работе с детьми, репатрированными из ЗОН вооружённых конфликтов	53
<i>Юлдашев Санжар Рузимуродович</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar: muammo va uning yechimlari.....	57
<i>Mamatova Karomat Ilhomjonovna</i>	
Bitiruvchi sinf o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirish jarayonlarida individual yondashuvning ahamiyati ...	61
<i>Asilova Sanobar Xatamboevna</i>	
Optika bo'limini o'qitishning didaktik asoslari.....	66
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Shomurodova Maftuna Tolibjon qizi, Rayimova Muazzam Xolbobo qizi</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarida kompyuter grafikasiga oid kompetensiyalarni rivojlantirish uchun Gamified Project-Based Learning asosidagi integrativ metodika ishlab chiqish	69
<i>D. Y. Pulatova, G' R. Berdiyev</i>	
Psixologik savodxonlikning o'smirlar akademik savodxonligiga ta'siri.....	76
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fizika darslarida loyihaviy ta'limni qo'llashning pedagogik asoslari	81
<i>Ismonov Turgunpulat To'liqinovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiatga oid kompetensiyalarini rivojlantirishda mashg'ulot, ekskursiya va sayrlardan foydalanish metodikasi.....	84
<i>Maripova N. X.</i>	
Individual yondashuvga asoslangan pedagogik mexanizmlarni amaliyotga joriy etish metodikasi	88
<i>Nurova Malika Abduzairovna</i>	

Communicative Learning as a Basis for Critical Thinking Development	92
<i>Petrosyan Nelya Valerevna, Khalilova Farangiz Khoshimovna</i>	
Nikohdan oldingi hissiy-emotsional kompetentlikni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik omillari	97
<i>Raximova Gulxayo Alisherovna</i>	
Talabalarda chidamkorlikni rivojlantirishning ahamiyati	100
<i>Shaalimov Muxtorsha Atxamovich</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ertaklar orqali tarbiya berish usullari	105
<i>X. Sh. Ochilova</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	109
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kitobxonlik madaniyatini kreativ yondashuvlar asosida shakllantirish imkoniyatlari	112
<i>Xolyigitova Bahoroy Kimsanboyevna</i>	
Bo'lajak buxgalleriya hisobi va audit sohasidagi talabarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari	117
<i>Arziyeva Visola Namozovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim mazmunini tizimlashtirishning didaktik va aksiologik tamoyillari	121
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Munis Xorazmiy devonining o'rganilishi va uning tarixiy-etimologik tahlili	125
<i>Sharopova Durdona Azim qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida pedagogik kompetensiyalarni takomillashtirish asoslari	129
<i>Tashmatova Gulzoda</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvining didaktik imkoniyatlari	133
<i>To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim rivojlanishidagi o'rni	137
<i>Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna</i>	
Talabalar jamoasida uchraydigan nizoli vaziyatlarning diagnostik tahlili	142
<i>Vaxobova Muxtabar Nurmuhimmat qizi</i>	
Kreativ yondashuv asosida talabalarining kasbiy sifatlarini shakllantirish	146
<i>Xolmatova Gulhayo Ulug'bekovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasining psixologik asoslari	151
<i>Xurvaliyeva Tarmiza Latipovna</i>	
Umumta'lim maktab direktorlarining boshqaruv samaradorligini oshirishda media va axborot savodxonligini rivojlantirish modelini takomillashtirish	156
<i>Abdulxakimova Ziyoda Latibjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsda muammoli STEAM loyihalarini yaratish ko'nikmalarini rivojlantirish	161
<i>M. S. Achilova</i>	
Optik tushunchalarni shakllantirish metodikasi	165
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Cho'liyeva Sofiya Sobirjon qizi, Shog'dorova Moxinur Bobomurot qizi</i>	
PHET simulyatsiyalari yordamida optikani o'rgatish	169
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Toshmirzayeva Buvioysha Panji qizi, Ruziyeva Jasmina Sirojiddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari ijodiy fikrlashini o'ziga xos jihatlari	173
<i>Gafurova Shoxista Erali qizi</i>	
O'zbekiston hududlarida yengil atletika infratuzilmasi va sportchilar tayyorlash tizimini tashkiliy-boshqaruv asoslari	178
<i>Hakimova Mushtariybonu Hamidovna, Tursunpolatova Ziyoda Jahongir qizi</i>	
O'zbekistonda mustaqil fikrlash muammosi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tahlili	181
<i>Tursunova Dilbar Zafarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Methodology for Developing Competencies in Primary Education and the Communicative Analysis of Oral Speech..... 184 Turumbetova Aygul Yusupbaevna	184
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini "Tarbiya" darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga o'rgatish metodikasi 189 Ummatkulova Sayyora Shovkatovna	189
	Boshlang'ich sinflarda matematika ta'limini tashkil etish 191 Saydullayeva Shabbona Ashraf qizi, Axtamqul Azamqulov, Anvar Yusupov	191
	Metakognitiv xabardorlik ko'rsatgichlarining ta'lim shakliga bog'liqligi..... 195 Ermatova Robiya Bekjonali qizi	195
	The Integration of Artificial Intelligence Technologies in Esp Instruction: Enhancing Professional Communicative Competence in Higher Education 199 Ismailova Shaira Ferdausovna	199
	Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching: Preparing Global Learners 204 Maqsudova Gulnoz Olimovna	204
	Teaching Reading Through Multimodal Texts: Enhancing Comprehension and Engagement in EFL Classrooms 208 Norboyeva Shahnoza Jo'rabek qizi	208
	Digital Technologies and Cognitive Competence Development in English Language Teaching 212 Sharipova Muhabbat Erkinovna	212
	Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektga asoslangan elektron o'quv resurslarini loyihalashning konseptual-pedagogik asoslari va didaktik muammolar tahlili..... 216 Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Raxmonov Ziyodillo Xusanovich	216
	Boshlang'ich ta'limda timss mezonlari: kontekstli muammolarga yondashuv 222 Yo'ldoshev Farhodjon Baxtiyor o'g'li	222
	O'qituvchilarning qadriyatlarini va stressga barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning psixologik tahlili 227 Yuldashova Dilafuz Shavkatovna	227
	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish pedagogik muammo sifatida 229 Safarova Madina Azamat qizi	229
	Социально-психологические особенности отношения студентов к использованию искусственного интеллекта chatgpt в образовательной деятельности..... 233 Аскарлова Гулрух Оринбасаровна	233
	Диалог культур в произведениях русскоязычных писателей Узбекистана XXI века 239 Чернова Татьяна Алексеевна, Отакулов Ғолиб	239
	Русский язык как пространство межкультурной коммуникации в литературе Узбекистана 242 Чернова Татьяна Алексеевна, Имамов Жавлонбек, Абдурахмонов Элбек	242
	Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya va sport tadbirlarining asosiy shakllari 245 Abdukarimov Nurmaxan Amirxanovich	245
	Orol bobo obrazi orqali inson va tabiat birligining talqini 249 Hayotova Diyora Hamid qizi	249
	Yosh taekvondochilarda (10–12 yoshli) kuch, tezkorlik va ephillik sifatlarini takomillashtirish metodikasi .. 254 Iminova Z. B., Nazarova M. A.	254
	Oliy ta'lim muassasasi kafedra mudirlarida liderlik xususiyatini rivojlantiruvchi ijtimoiy-psixologik omillar 258 Mamatkulova Kimyoxon Abdujalilovna	258
	Mediafalsafaning oliy ta'lim tizimidagi didaktik imkoniyatlari va pedagogik funksiyalari 265 Mirabdullayev Izzatillo Isroiljon o'g'li	265
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti kun tartibini to'g'ri tashkil etishda tarbiyachining roli..... 271 Muminova Gulasal Baxodirovna	271
	Soft Skills yondashuvi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini shakllantirish 275 Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi	275
	Tasviriy faoliyat jarayonida eshishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning kognitiv jarayonlarini rivojlantirish .. 280 Sadirova Kamola Giyozovna	280

Inklyuziv ta'lim sharoitida maxsus pedagogik metodlar orqali o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlash.....	284
<i>Suyunova Kamola Jamshed qizi, Suvonova Kamola Rayimkulovna</i>	
Web-dizayn texnologiyalari asosida bo'lajak informatika va axborot texnologiyalari o'qituvchilarining raqamli kompetentligini shakllantirish metodikasi	287
<i>Ulmasbek Abdubanapovich Yuldashev, Prof. Dr. Ayhan Istanbulu</i>	
O'smirlar axloqiy rivojlanishining psixologik determinantlari va ularni takomillashtirish mexanizmlari	293
<i>Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li</i>	
Oliy ta'limda o'zbek tili fanini o'qitish: muammo va yechimlar	297
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Folklor motivlarining bolalar xarakteri shakllanishidagi o'rni.....	300
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Sayfilloyeva Jasmina Jahongirovna</i>	
Kreativ pedagogga qo'yiladigan talablar va uni shakllantirish bosqichlari.....	304
<i>Abdialimova Maxfuza Safarboy qizi</i>	
Biologiya darslarida STEM va biotexnologiya integratsiyasining nazariy poydevori	307
<i>Abdusamatov Abduqodir Norqul o'g'li</i>	
The Effectiveness of Project-Based Learning in Developing 21 st -Century Skills Among EFL Learners	314
<i>Axmatova Munisa Orif qizi</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarning o'yin faoliyati asosida ijtimoiylashuvi.....	320
<i>P. M. Pulatova, El'muradova Madina Yangiboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini xalq og'zaki ijodi asosidagi didaktik o'yinlar orqali rivojlantirishning lingvopsixologik va tarbiyaviy mexanizmlari.....	326
<i>Muqimova Gullola Qobil qizi, Sultonov Humoyun Ulug'murodovich</i>	
Tillarni o'qitish jarayonini modellashtirishning metodologik asoslari.....	330
<i>Nurkeldi Jarasbayev</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining informatika ta'limidagi o'rni va ahamiyati	334
<i>Abdullayev Abubakir Narzullayevich, Xurozboyeva Sevinch Abror qizi</i>	
Научно-методологические основы организации психопрофилактической и психокоррекционной работы в практической психологии	337
<i>Ядгарова Озода Ибрагимовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida birlamchi manbalar bilan ishlashning sun'iy intellektga asoslangan pedagogik-metodik mexanizmlari	342
<i>Yursinboyev Jaxongir Mexrojiddin o'g'li</i>	
Zamonaviy biologiyada umumiy genetikaning o'rni va istiqbollari	348
<i>Ko'bayev Jurabek Eshmamatovich</i>	
Разработка системы мониторинга информационной безопасности для высших учебных заведений...	352
<i>Хамроев Шохбоз Султонмуродович</i>	

SOFT SKILLS YONDASHUVI ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITUVCHILARIDA PEDAGOGIK MULOQOT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH

Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti

“Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi” kafedrasida o'qituvchisi

ORCID: 0009-0006-8955-3884

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirish masalalari yoritilgan. Pedagogik muloqot madaniyatining mazmuni, tarkibiy komponentlari hamda soft skills ko'nikmalarining o'qituvchining kasbiy faoliyatidagi ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda kommunikativ kompetentlik, empatiya, jamoada ishlash, liderlik va refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan metodik yondashuvlar asoslangan. Tajriba-sinov natijalari soft skillsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirishda samarali ekanligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: pedagogik muloqot madaniyati, soft skills, kommunikativ kompetentlik, empatiya, refleksiya, bo'lajak o'qituvchi, boshlang'ich ta'lim, kasbiy kompetentlik.

Abstract: This article examines the development of pedagogical communication culture among future primary school teachers based on soft skills. The essence and structural components of pedagogical communication culture, as well as the importance of soft skills in teachers' professional activities, are analyzed. Methodological approaches aimed at developing communicative competence, empathy, teamwork, leadership, and reflective skills are substantiated. The results of the experimental study demonstrated that educational technologies focused on soft skills effectively contribute to the development of pedagogical communication culture among future teachers.

Key words: pedagogical communication culture, soft skills, communicative competence, empathy, reflection, future teacher, primary education, professional competence.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы развития культуры педагогического общения у будущих учителей начальных классов на основе soft skills. Проанализированы сущность и структурные компоненты культуры педагогического общения, а также значение мягких навыков в профессиональной деятельности педагога. Обоснованы методические подходы, направленные на развитие коммуникативной компетентности, эмпатии, навыков командной работы, лидерства и рефлексии. Результаты опытно-экспериментальной работы показали эффективность образовательных технологий, ориентированных на развитие soft skills, в формировании культуры педагогического общения будущих учителей.

Ключевые слова: культура педагогического общения, soft skills, коммуникативная компетентность, эмпатия, рефлексия, будущий учитель, начальное образование, профессиональная компетентность.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimida yuz berayotgan globallashuv jarayonlari, raqamli transformatsiya hamda mehnat bozorining o'zgaruvchan talablari pedagog kadrlarni tayyorlash mazmunini qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda. Zamonaviy ta'lim paradigmasida bo'lajak o'qituvchilarning nafaqat kasbiy bilim va kompetensiyalarini, balki samarali muloqot qilish, hamkorlikda ishlash, muammolarni hal etish, empatiya namoyon qilish, liderlik ko'rsatish va moslashuvchan faoliyat yuritish kabi yumshoq ko'nikmalarini (soft skills) rivojlantirish muhim vazifalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Xususan, boshlang'ich ta'lim tizimida faoliyat yurituvchi pedagoglarning kommunikativ kompetentligiga qo'yilayotgan talablar pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirish masalasi-ning dolzarbligini yanada oshirmoqda.

Bugungi kunda pedagogik muloqot o'qituvchi kasbiy kompetentligining ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaraladi. Pedagogik muloqot madaniyati o'qituvchining o'quvchilar, ota-onalar, hamkasblar hamda ta'lim jarayonining boshqa subyektlari bilan samarali munosabatlar o'rnatish, fikrlarni aniq va ravon ifodalash, tinglash madaniyatiga rioya qilish, nizoli vaziyatlarni konstruktiv hal etish hamda qulay psixologik muhit yaratish qobiliyatlarini o'zida mujassamlashtiradi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari pedagogdan yuqori darajadagi kommunikativ mahorat, hissiy barqarorlik va ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni talab etadi.

So'nggi yillarda pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirishda soft skills yondashuvining ahamiyati ortib bormoqda. Xalqaro tadqiqotlarda soft skills tarkibiga muloqot ko'nikmalari, hamkorlik, empatiya, hissiy intellekt, o'zini o'zi boshqarish, liderlik, moslashuvchanlik va mas'uliyat kabi kompetensiyalar kiritilib, ularning ta'lim sifati va pedagogik samaradorlikka ijobiy ta'siri qayd etilgan. Ayniqsa, ijtimoiy-emotsional o'rganish (Social-Emotional Learning – SEL) bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligini ko'rsatmoqda.

Obyekti: Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorlash jarayoni.

Predmeti: Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirishning mazmuni, shakllari, metodlari va pedagogik shart-sharoitlari.

Maqsadi: Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirish metodikasini ishlab chiqish va uning samaradorligini ilmiy asoslash.

Vazifalari:

1. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirish muammosining pedagogik, psixologik va metodik adabiyotlarda o'rganilish holatini tahlil qilish.
2. Pedagogik muloqot madaniyati va soft skills tushunchalarining mohiyati, tarkibiy tuzilmasi hamda o'zaro integratsiyasini nazariy jihatdan asoslash.
3. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatining rivojlanganlik darajasi va mavjud holatini aniqlash mezonlari, ko'rsatkichlari hamda diagnostik vositalarini ishlab chiqish.
4. Pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi kommunikativ, ijtimoiy-emotsional va shaxsiy soft skills komponentlarini aniqlash.
5. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirishning pedagogik modeli va metodikasini ishlab chiqish.
6. Ishlab chiqilgan metodikani amaliyotga joriy etish va tajriba-sinov ishlari orqali uning samaradorligini aniqlash.
7. Tadqiqot natijalari asosida oliy ta'lim muassasalari uchun ilmiy-metodik tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot gipotezasi: Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirish samaradorligi ortadi, agar:

- ta'lim jarayoniga soft skillsga yo'naltirilgan pedagogik texnologiyalar integratsiya qilinsa;
- kommunikativ, ijtimoiy-emotsional va reflektiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan maxsus mashg'ulotlar tashkil etilsa;
- hamkorlikka asoslangan ta'lim metodlari, treninglar va interaktiv topshiriqlardan tizimli foydalanilsa;
- pedagogik muloqot madaniyatini baholashning mezon va indikatorlari asosida muntazam monitoring olib borilsa.

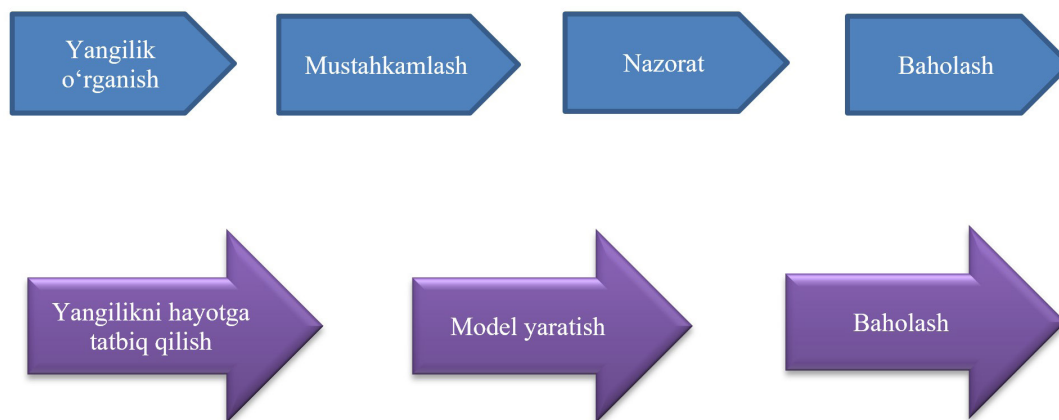
Tadqiqotning ilmiy yangiligi

- A) Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirishning nazariy modeli ishlab chiqiladi;
- B) Pedagogik muloqot madaniyatining kommunikativ, ijtimoiy-emotsional va reflektiv komponentlari aniqlashtiriladi;
- C) Soft skillsga asoslangan rivojlantirish metodikasi va diagnostik tizimi taklif etiladi;
- D) Metodikaning samaradorligi tajriba-sinov ishlari asosida isbotlanadi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati

Tadqiqot natijalari oliy pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonini takomillashtirish, pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan o'quv dasturlari, metodik qo'llanmalar, trening mashg'ulotlari va maxsus kurslarni ishlab chiqishda foydalanishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, oliy pedagogik ta'lim amaliyotida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida shakllantirish va rivojlantirish metodikasi yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Mavjud tadqiqotlarda kommunikativ kompetentlik, pedagogik mahorat yoki kasbiy kompetensiyalar alohida o'rganilgan bo'lsa-da, pedagogik muloqot madaniyatini soft skills komponentlari bilan integratsiyalashgan holda rivojlantirish masalasi hali ham ilmiy izlanishlarni talab etmoqda.

Mazkur holat bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Shu nuqtayi nazardan, tadqiqotning asosiy maqsadi bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirish metodikasini takomillashtirish hamda uning samaradorligini ilmiy asoslashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda soft skills (yumshoq ko'nikmalar) muhim ilmiy kategoriya sifatida qaralmoqda. Soft skills odatda shaxslararo munosabatlar, kommunikativ faoliyat, emotsional intellekt, hamkorlikda ishlash va o'zini o'zi boshqarish kabi ko'nikmalar majmuini o'z ichiga oladi ^[1]. Tadqiqotlarda ushbu ko'nikmalar pedagogik faoliyat samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida e'tirof etiladi, chunki o'qituvchining kasbiy muvaffaqiyati nafaqat akademik bilimlarga, balki uning kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalariga ham bog'liqdir ^[2].

So'nggi yillarda soft skillsning muhim tarkibiy qismi sifatida ijtimoiy-emotsional o'rganish (Social-Emotional Learning – SEL) konsepsiyasi keng o'rganilmoqda. SEL nazariyasiga ko'ra, shaxsning o'zini anglash, o'zini boshqarish, ijtimoiy ong va munosabatlarni samarali boshqarish ko'nikmalari ta'lim jarayonida muhim rol o'ynaydi ^[3]. Xususan, pedagogik muloqot jarayonida ushbu ko'nikmalar o'qituvchining o'quvchilar bilan samarali aloqalar o'rnatishi, ijobiy psixologik muhit yaratishi va ta'lim samaradorligini oshirishiga xizmat qiladi.

Pedagogik muloqot madaniyati masalasi ta'limshunoslikda o'qituvchining kasbiy kompetentligining markaziy komponentlaridan biri sifatida talqin qilinadi. Ilmiy adabiyotlarda pedagogik muloqot o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi maqsadli, tizimli hamda axborot almashinuviga asoslangan ijtimoiy-pedagogik jarayon sifatida izohlanadi ^[4].

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik muloqotning samaradorligi o'qituvchining kommunikativ ko'nikmalari, empatiya darajasi, hissiy barqarorligi va moslashuvchanligiga bevosita bog'liqdir ^[5].

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida soft skills asosida pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki boshlang'ich ta'lim bosqichida o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, psixolog va kommunikativ model sifatida ham faoliyat yuritadi. Shu sababli uning kommunikativ kompetensiyasi va ijtimoiy-emotsional ko'nikmalari o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi ^[6].

Xalqaro tadqiqotlarda pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirishda treninglar, simulyatsiyalar, rolli o'yinlar va reflektiv o'qitish metodlari samarali vosita sifatida ko'rsatiladi. Ayniqsa, interaktiv ta'lim texnologiyalari bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ moslashuvchanlik, konfliktlarni boshqarish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi ^[7].

Shu bilan birga, raqamli ta'lim muhitining kengayishi pedagogik muloqot shakllarini o'zgartirib, onlayn kommunikatsiya madaniyatini shakllantirish zaruratini ham yuzaga keltirmoqda ^[8].

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, soft skills va pedagogik muloqot madaniyati o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ular bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirishda integrativ yondashuvni talab etadi. Biroq mavjud tadqiqotlarda ushbu ikki yo'nalishning integratsiyalashgan modeli, ayniqsa, boshlang'ich ta'lim yo'nalishida yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Shu sababli bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirishning metodik asoslarini yaratish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini soft skills asosida rivojlantirish masalasi o'rganildi. Tadqiqot jarayonida ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, kuzatish, so'rovnoma, suhbat va pedagogik tajriba-sinov metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot obyekti sifatida pedagogika yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar tanlandi. Tadqiqot davomida talabalarning kommunikativlik, jamoada ishlash, liderlik, muammolarni hal qilish, empatiya va tanqidiy fikrlash kabi soft skills kompetensiyalarining pedagogik muloqot madaniyatini shakllantirishdagi o'rni tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirishda soft skills ko'nikmalari muhim omil ekanligini ko'rsatdi. Tahlillar davomida kommunikativ kompetentlik, faol tinglash, empatiya va jamoaviy hamkorlik ko'nikmalari rivojlangan talabalarning pedagogik vaziyatlarda samarali muloqot olib borishi aniqlandi. Shuningdek, interfaol metodlar, trening mashg'ulotlari va muammoli vaziyatlarni modellashtirish asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarning muloqot madaniyatini sezilarli darajada oshirganligi kuzatildi(1-jadval).

1-jadval

No	Faoliyat turi / Vosita	Dastlabki diagnostika (%)	Tajriba yakuni (%)	Natija: O'sish (%)	Izoh
1	Kommunikativ treninglar	58	74	16	Talabalarda samarali muloqot qilish, fikrni aniq ifodalash va faol tinglash ko'nikmalari rivojlandi.
2	Rolli o'yinlar	55	72	17	Pedagogik vaziyatlarni modellashtirish orqali muloqot madaniyati va muammoli vaziyatlarni hal qilish malakalari shakllandi.
3	Jamoaviy loyiha ishlari	60	78	18	Hamkorlikda ishlash, mas'uliyatni taqsimlash va jamoa bilan muloqot qilish ko'nikmalari mustahkamlandi.
4	Debat va munozaralar	57	75	18	Tanqidiy fikrlash, argumentlash va nutq madaniyatining rivojlanishiga xizmat qildi.
5	Reflektiv tahlil mashg'ulotlari	54	71	17	Talabalarda o'z faoliyatini tahlil qilish va muloqotdagi kamchiliklarni aniqlash qobiliyati shakllandi.

Natijalar soft skills elementlarini pedagogik tayyorgarlik tizimiga integratsiya qilish zarurligini tasdiqladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirishda soft skills ko'nikmalari muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi. Mazkur ko'nikmalar o'qituvchining kasbiy kompetentligini oshirish, o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatish va ta'lim jarayonining sifati yaxshilashga yordam beradi.

1. Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida soft skills kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan maxsus treninglarni joriy etish.
2. Pedagogik fanlar mazmuniga kommunikativ kompetentlik va muloqot madaniyatiga oid amaliy mashg'ulotlarni kiritish.
3. Talabalarni pedagogik vaziyatlarni modellashtirish asosida o'qitish amaliyotini kengaytirish.

4. Jamoada ishlash, liderlik va nizolarni boshqarish bo'yicha mashg'ulotlar sonini oshirish.
5. Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik amaliyoti jarayonida soft skills ko'nikmalarini baholash mezonlarini ishlab chiqish va qo'llash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. – San Francisco: Jossey-Bass, 2009.
2. Wagner T. The Global Achievement Gap: Why Even Our Best Schools Don't Teach the New Survival Skills Our Children Need and What We Can Do About It. – New York: Basic Books, 2010.
3. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. 21. Yüzyıl Becerileri ve Değerlere Yönelik Araştırma Raporu. – Ankara, 2023.
4. Akcan C., Doğan M., Ablak S. Eğitim alanında 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi // Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. – 2023. – № 43(1). – B. 331–362.
5. Schonert-Reichl K.A. Social and Emotional Learning and Teacher Well-Being in Pandemic-Era Classrooms // Educational Researcher. – 2021. – Vol. 50(8). – P. 561–573.
6. OECD. Skills for the 21st Century: Findings and Policy Lessons. – Paris: OECD Publishing, 2018.
7. CASEL. Core SEL Competencies Framework. – Chicago: Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning, 2020.
8. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. – New York: Bantam Books, 1995.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.